

mune, quando per se, & ratione sui reser-
vatur, nulla speciali constitutione pecca-
tum illud prohibente; at quando reser-
vatur constitutione specialiter prohibitiva,
ut Sixtus V. contra malè promotos ad
ordinis, Gregorius XIII. contra accipiē-
tes pecunias pro gratia à Pontifice obti-
nenda: tunc dicunt, excusare ignorantia.
Similiter dicit Palao supra, ignorantem
prohibitam petitionem debiti ob acce-
sum cum contanguinea in secundo gradu
etsi sciret, talem accelerum esse specialiter
prohibitum ab Ecclesia, non impediri à
petitione debiti, & multo minus, si igno-
rat specialem prohibitionem Ecclesie.
Quod autem peccans cum ignorantia
peccata eternam illam incurrit, ideo est: quia
hæc non est extraordinaria peccato; sed
levior, quam peccatum. Et peccans scit,
mereri iram Dei, in qua iuste constituitur
illa pena, de qua bene intelligitur lex
primo allegata. Et similiter dicendum
de penis levibus, & non exorbitantibus,
respectu delicti in se considerati; secus de
exorbitantibus respectu delicti in se con-
siderati; quamvis non sint exorbitantes
respectu delicti, attentis etiam circum-
stantijs, ex quibus Index motus
est ad imponendas penas.

DIS,

DISPUTATIO IV.

DE VOLUNTARIO, ET INVO-
LUNTARIO mixto, & quomodo metus,
& concupiscentia causent
involuntarium?

Multa dicuntur, quæ participat
de voluntario; & involuntario;
& quia hæc mixtio procedit
ex metu, concupiscentia, & ignorantia, cù
iam egerimus de ignorantia, agemus de
metu, & concupiscentia.

SECTIO I.

Quomodo sine voluntaria, que procedunt
ex metu?

Metus ex Arist. lib. 2. Reth.
cap. 5. Est molestia que-
dam, & perturbatio ex
phantasia futuri mali. Ex D. Thom. 1.2.
quæst. 41. art. 2. est passio animi circa me-
tum difficultis, cui resisti non potest. Ulpiano
lege 1. ff de eo, quod metus causa: est in-
stantis periculi, vel futuri causa mentis tre-
pi-

pidatio. Affud tamen est, operari *cum metu*; ac operari *ex metu*: actionem fieri *ex metu* est, metum esse causam actionis; actionem fieri *cum metu* est, metum comitari actionem; non verò esse causam actionis.

2 Actiones procedentes ex metu esse simpliciter voluntarias, tenent omnes. Theologi cum Arist. 3. Ethic. cap. 1. Mixta igitur huiusmodi actiones cum sint, spontaneis tamen magis sunt similes. Div. Tho. hic quest. 6. art. 6. Magis sunt huiusmodi voluntaria, quam involuntaria; sunt enim voluntaria simpliciter, & involuntaria secundum quid. Cum Gregor. Nisen. lib. 5. Philosophia cap. 1. Damas. lib. 2. de fide cap. 24. Hac ratione proiectio mercium in mare *ex metu mortis* est simpliciter voluntaria; quia liberè, & efficaciter eligitur. Et iuxta omnes est peccatum lethale facere *ex metu*, quod est intrinsecè malum, v. gr. iurare falsum, negare fidem, & similia. Aliquæ tamen non adimptiones præceptorum sunt licet *ex metu*; non quia licitum sit transgredi leges: Sed quia leges non obligant pro tali casu: vel quia legislator non habuit iurisdictionem ad obligandum cum tanto onere: vel quia noluit obligare. Sic ex me-

metu gravi licitum est, non audire Sacrum die festo, communicare cum excommunicato, non succurrere extremè indigenti, non reddere statim nummos debitos, & similia. An verò ex metu mortis liceat directè occidere innocentem? Afirmant quinque Canonistæ apud Palao tract. 2. disp. 1. punct. 13. num. 4. negant Theologî, & eam vocat Catholicam sententiam.

3 Hoc tamen cathegorema simpliciter multipliciter accipi solet. Simpliciter tale aliquando dicitur, quod potiore ratione est tale, quam oppositum. Hac ratione Etiops dicitur simpliciter niger, & albus secundum quid; quia nigredo illi convenit secundum totum corpus; & albedo secundum dentes. Et in hoc sensu, quæ sunt ex metu sunt simpliciter voluntaria; quia liberè eliguntur, & efficaciter amantur, & elecio libera, & amor efficax major, & præstantior est ad denominandam actionem voluntariam: quam displicentia, nolitio inefficax, tristitia, molestia, aut dolor ad reddendâ illam involuntariam.

2. Dicitur simpliciter tale, quod est purè tale, ita ut nihil habeat mixtum oppositum; sic Deus est simpliciter perfectus. Et in hoc sensu, quæ sunt ex metu non sunt

simpliciter voluntaria : quia plerumque sunt *involuntaria secundum quid*. Sic intelligitur D.Thom. 2.2. quæst. 142. art. 3. Quæ sunt ex metu , non sunt *simpliciter voluntaria*, sed *mixta*. 3. Dicitur *simpliciter tale*, cui ratio illa convenit secundum se considerato præscindendo à circumstantijs. Sic homo est *simpliciter animal rationale*: non verò est *simpliciter albus*, neque *niger*; quia hæ rationes non conveniunt ex eo, quod sit homo. Et in hoc sensu, quæ sunt ex metu non sunt *simpliciter voluntaria* ; sed potius *involuntaria*; quia ex se frequenter non sunt amabilia, v. gr. proiectio mercium ; abiectione voluptatum, sed potius ex se displicant, & molestant, placent tamen, & eliguntur ex fine solationis temporalis , & æternæ, & similibus. Et in hoc sensu intelligendus Arist. 3. Ethic cap. 1. loquens de his, quæ sunt ex metu: Spontanea igitur huiusmodi sunt, *simpliciter verò invita* : quippe cum tale quidpiam per se eligat nemo , Ubi assertens esse spontanea, dicit, quo sensu simul sint *simpliciter invita* , quatenus non eliguntur per se; sed ex circumstantijs redundunt eligibilia ex alijs finibus.

4 Obje. 1. contra conclusionem certam, claritatis, & doctrinæ causa Votum

tum elicitem ex metu iuste incusso , ad extorquendum votum , est nullum iure naturæ; Sed non esset nullum iure naturæ, si esset *simpliciter voluntariū*, & liberū: ergo Min. est certa: & maior est Manu. Rodriguez 2. tomo summa cap. 93. nu. 3. & 5. Ludov Lopez 1.p. instructorij cap. 46. Vega 2. tom. sum. cap. 129. casu 17. & probabile reputat Tho. Sanchez lib. 4. sum. cap. 3. num 20. & lib. 4. de matr. disp. 13. nu. 1 & 2. idem docet Covarrubias de matr. & professione apud Sanchez. Eo quod hi status ob eorum difficultatem, & perpetuitatem requirant omnimodam libertatem. Idem tenent circa Matrimonium Glossa cap. 2. verbo coactus , sive metus sit sine culpa, vel culpa patientis, & sequuntur Hostiensis. Immola, Casam, & plures alij apud Thom. Sanchez lib. 4. de Matr. disp. 13. num. 1. Confirm. ex capite; Cum locum de sponsalibus ubi dicitur , Matrimonium metu contractum esse nullum: quia non habet locum consensus, ubi metus, vel coactio intercedit Confirm. 2. quia iuxta Sotum lib. 7. de iustitia quæst. 2. art. 1. ad 2. Votum ex metu gravi iniuste incusso est irritum iure divino naturali, quod suadet: quia cap. 1. de his que non irritantur, sed irrita declaratur profes-

sio sic facta: & quia nihil violentum est perpetuum: & quia Deus non acceptat sacrificia coacta, sed spontanea; nec admittit servum coactum, sed spontaneū. Quam conclusionem probatam iudicat Thom. Sanchez lib. 4. sum. cap. 3. num. 8. sed si esset simpliciter liberum, non esset irritum iure naturali, ut patet: ergo.

5 Resp. nego mai. venia Authorum dicentium oppositum: quia non requiriatur maior libertas ad votum iure naturæ, quam ad peccandum, ad merendum, & iurandum: Sed metus iniuste incussus non tollit libertatem ad peccatum: quia fornicatio, mendacium, blasphemia sub tali metu facta, essent peccatum: & iuramentum sub tali metu esset validum; ut constat ex cap. si verò diceretur: ergo ideo est, quia tale votum non est invalidū iure naturæ. nostram conclusionem tenent Suarez lib. 1. de voto cap. 7. nu. 12. Tho. Sanchez lib. 4. sum. cap. 3. num. 9. Lefius lib. 2. cap. 4. n. 14. Castro Palao tract. 15. disp. 1. punct. 5. n. 6. & alij: & tract. 2. disp. 1. à punct. 6. Suadetur etiam: quia alias metus levis etiam irritaret votum, cū sspè & què minuat libertatem, ac metus gravis: Et dū metus iniuste incutitur ad votū; imò matrimonium, & professionē, etiam

hæc

hæc sunt valida: quia in positione illius medij nulla est coactio, sed potius fit beneficium, & offertur medium, ut se libere ab imminente malo. Ita Suarez tom. 2. de Relig. lib. 1. de voto cap. 7. num. 16. Thom. Sanchez lib. 4. sum. cap. 3. nu. 21. Lefius de iustitia lib. 2. cap. 40. num. 15. Castro Palao tract. 2. disp. 1. punct. 10. & tract. 15. disp. 1. punct. 5. & alij: quod patet ex praxi, qua sponsi solent cogi ad matrimonium. Imò Castro Palao ibi punct. 11 cum Tho. Sanchez, & alij iudicant, valere matrimonium; si Medicus non fit mederi, nisi ducas filiam; saltem dum Medicus non tenetur ex iustitia, aut ex charitate mederi pretio communiter taxato.

6 Dum metus iniuste incutitur ad matrimonium, professionē, vel votū: matrimonium, & professio sunt irrita iure Ecclesiastico, ut constat ex cap. Perlatum, quod loquitur de prof. & ex cap. Cum locum de sponsalibus cap. 1. sicut Ecclesia potuit ponere Matrimonio hanc conditionem, ne sit clandestinum; potuit eidem & professioni ponere conditionem, ne sit ex men. Beliqua verò vota, non esse irritata, sed irritanda. Ita Suarez supra cap. 8. à num. 5. Basil. de Leon. lib. 2. de impedimen-

mento ordinis cap. 19. num. 9. Castropalao supra, quibus addit Esforcia 1. 2. disp. 4. quæst. 1. art. 3. Ribadeneys supra num. 21. constat etiam ex cap. præsens 20. quæst. 3. & supponit Tridentinum less. 25. de regulari cap. 10. ubi concedit quinquenium ad reclamandum ex professione vi metu, vel sine ætate facta. Idem intelligendum de biennio Societatis. quia verum statum Religiosum constituit, & ex parte subditi perpetuum. Præterquam tempore Eugenij II. qui in Synodo Generali cap. Sicut, qui Monasteria 20. quæst. 1. irritavit professionem eiusmodi, vota simplicia non solemnia constituebant statum Religiosum, ut dicit Basilius Legion. libr. 7. cap. 29. num. 10. Alij docent, omnia vota ex metu gravi iniusto esse irrita: inter quos Thom. Sanchez lib. 4. sum. cap. 3. nu. 12. Lefsius libr. 1. cap. 40. dub. 3. num. 1. & quod satis probabile est. Irritatur etiam electio Prelati metu facta: iurisdictio data, vel prorrogata ex metu; absolutio ab excommunicatione metu. Vide Authores citatos. De metu levi, Navarrus apud Castropalao supra num. 15. dicit, professionem ex illo factam esse iure naturæ nullam. Reliqui omnes dicunt, omni iure esse validam.

Ad

7 Ad confirm. caput Cum locum de sponsalibus dicit, Matrimonium ex metu iniusto factum esse nullum: quia non habet locum consensus, ubi metus intercedit. Disting. quia non habet locum exactum à iure Ecclesiastico, concedo: quia non habet locum exactum ex natura rei, & iure naturæ nego. Ad secundam confirm. Pontifex id dicit verbis, quibus irritantur; si iam non erant irrita: & quæ posuit esse declaratio, si iam erant irrita. Similiter Deus non acceptat sacrificia simpliciter coacta, bene tamen sacrificia simplier voluntaria, & libera, & secundum quid coacta, qualia sunt facta ex metu. Quod autem nihil violentum sit perpetuum, probat illud votum esse irritandum. Nec Deus est approbator iniuriæ factæ per medium ad extorquendum votum, si votum admittit: quia ut Supremus Dominus permittit injuriam, & ex alijs finibus acceptat votum.

8 An vero alij contractus tam luxuriantiv, quam oneroti metu gravi, velle vi iniusto sint validi, vel possint rescindiri à pariente metum saltem in conscientia. Vide Thom. Sanchez libr. 4. de Matrim. disp. 9. num. 4. Lefsius supra num. 46. Castropalao tract. 2. disp. 1. à punct. 10. ad

S

15.

13. Lugo disp. 22. sect. 7. Salas cap. 22 tract. 3. disp. 3. sect. 4. De hoc Tambur tom. 1. sect. 1. cap. 2. cum pluribus Theologis, & omnibus Canonistis dicit, omnes contractus ex metu iniusto esse iure nature nullos, Aranda disp. 7. num. 391. ubi etiam de contractibus, qui sunt metu reverentiali, aut precibus importunis incusso ad actiones morales. Praecepta negativa solùm prohibere actiones, non verò meras passiones facti, quando adest gravis, & iusta causa patienti factum, dicit communis sententia apud Salas supra disp. 3. sect. 6. num. 31. sic excusant fœminam ab obligatione clamandi ob periculum mortis, aut infamie, etiam dum timeret consensum internum, & sic de alijs, quod fortè est verum etiam post propositionem 62. damnatam ab Innocentio XI. Proxima occasio peccandi non est fugienda, quando causa aliqua utilis, aut honesta non fugiendi occurrit.

9. Obij. 2. cap. Maiores de Baptismo dicitur, qui terroribus, & suplicijs suscepit baptismum, cogendus est ad observandum legem. Cum conditionatè velit; licet absolutè non velit. Sed si non vult absolutè, non est simpliciter voluntarium: ergo quæ sunt ex metu, non sunt simpliciter voluntaria.

taria. *Resp.* Explicando ultimam partem maioris, & per ly: *cum conditionatè velit*, intelligitur volitio absoluta; concedo: intelligitur volitio conditionata: nego. Itaque ille baptizatus voluit *absolutè* baptizari; sed quia non voluit ante illas circumstantias; sed dependenter ab illis circumstantijs, volitio, quæ in se fuit *absoluta* dicitur quasi *conditionata*, & per illam *conditionatè* velle: quasi non vellet, si non essent illæ circumstantiæ, positis tamen illis circumstantijs *absolutè* voluit, & ideo valet baptismus.

SECTIO II.

Quid requiratur, ut quæ sunt ex metu, sine secundum quid involuntaria?

DIV. Thom. cum Arist. supra dicunt, quæ sunt ex metu esse secundum quid involuntaria. Non tamen videtur sufficere fieri ex metu, ut sint secundum quid involuntaria, ut constat ex Damasc. lib. 2. fidei Ort. cap. 24. Sciendum quedam spontanei, & in spontanei media esse que cum insuavia, & tristitia sunt, ob maius evitandum malum suscipimus: Ubi ultra metum re-

quirit ad involuntarium, quod sit insua-
via, & tristia, quod fiat cum aliquo dolore
tristitia, aut displicentia, sive libera, sive
necessaria, quam frequenter excitant res
duræ, & difficiles : & forte ita accidit
Christo D. cuius sanctissima humanitas
prævisa accervita te tormentorum, natu-
raliter refugiebat, quod spiritus promptissime amplectebatur: præsertim si vera
sint, quæ dicit Ripalda de ente disp. 103.
Sect. 6. num. 48. ex propositione indiffe-
renti bonitatis, & malitia necessariò ex-
citari complacentiam, & displicentiam
circa tale obiectum ; & in humanitate
Christi excitaretur displicentia necessaria
circa tormenta : quod rectè explicuit
Christus *Spiritus quidem promptus est, caro
autem infirma.* Addunt Vazq. disp. 27. Hurt.
Baldel. Tannerus, quos sequitur Oviedo
controv. 3. punct. 1. Serra, Ioan. Baptista,
Salas, quos sequitur Ribad. num. 35. &
Gonet supra, displicentiam liberam in
omissionem observationis secundum se
non ut coniunctam cum prohibitione, non
esse peccatum: quia hæc displicentia fo-
lium explicat naturæ imbecillitatem.

11. Prob. ratione: ut actio sit invo-
luntaria requiritur, quod sit contra ali-
quem affectum simplicem, vel inefficacem,

cum

cum displicentia, tristitia. Sed potest actio
fieri ex metu, & non esse contra affectum
simplicem, neque inefficacem, & sine dis-
plicentia, & tristitia: ergo potest fieri ex
metu, quin sit secundum quid involuntaria.
Prob min. Si cui immineret mors, nisi co-
medisset cibos gratissimos, alias vetitos,
posset ex metu mortis velle comeditionem:
Sed tunc non daretur affectus inefficax,
neque simplex, neque displicentia, neque
tristitia in comeditione: ergo. Confirm.
necessitas moralis faciendi, quod est gra-
tum, non reddit actionem secundum quid
involuntariam. Sed metus potest incuti,
ut fiat actio ex se grata: ergo fieri ex me-
tu, non reddit actionem secundum quid in-
voluntariam. Min. constat ex immediate
dictis. Ita Arriaga, Ribad. disp. 7. num. 23.
Aranda disp. 7. à n 351. cum alijs infra.

12. Aliqui Thomistæ dicunt, actio-
nes ex metu esse secundum quid involun-
tarias, quando non exercentur ex alio
motivo, quam vitandi metum. Ita Ioan. à
Sanct. Thoma 1.2. quæst. 6. disp. 4. Gre-
gorius Martinez ibi §. ad secundum, Cor-
nejo ibi disp. 3. sect. 1. Serra ibi verfu ad
27. Gonet disp. 1. art. 5. Apponunt exem-
plum: incutiat Sicarius metum Matronæ
honestæ, ut consentiat; tunc actio solam

fit ex metu, & est secundum quid involuntaria; si metus incuteretur mulieri in honeste, tunc actio etiam fiet ex alio motivo, & non esset secundum quid involuntaria. Suarez disp. 3. sect. 2. Vazq. disp. 27. cap. 1. Salas disp. 3. sect. 2. Arriaga disp. 11. sect. 3. Ribad. disp. 7. num. 24. dicunt, actionem post fieri unicè ex metu, seu unicè ex motivo vitandi metum, quin sit secundum quid involuntaria. Aranda supra ex Elsparza, & alijs relatis à Suarez disp. 3. sect. 1. num. 5. Vazquez disp. 27. cap. 1. num. 5. loquitur cum distinctione. Datur metus per se afficiens, seu innatus, & conformis appetitui innato, & est ille, qui provenit ex causis, quarum existentia adhuc ut inferentium metum est conformis appetitui innato: talis est metus pœnarū imminens ex peccato. metus amittendi salutem imminens ex excessu cibi: metus amittendi amicitiam imminens ex ingratitudine: quia Author naturæ condidit hos metus, ut natura rationalis procuret tuam felicitatem æternam, & temporalem operandi iuxta rationis inclinationem. Metus per accidens est, qui provenit à causis, quarum existentia, saltet ut inferentium inmetum, est contra appetitum innatum, quatenus appetitui innato melius

Ius esse non subesse; quam subesse illi metui: Ita est metus naufragij, aut vita amittenda, nisi projiciantur merces, & sic de alijs Dicit igitur, opus proveniens ex metu innato per se loquendo, non est involuntarium secundum quid; per accidens tamen potest esse involuntarium: quia potest dari displicentia, & renitentia appetitus in operationem, qua sit ex metu. Opus procedens ex metu per accidens, per se loquendo est secundum quid involuntarium: aliquando tamen potest non esse secundum quid involuntarium, v. gr. quando actio, ad quam obtainendam impellitur metu, est grata, amabilis, & in quam sine ulla displicentia inclinat natura. Nō displicet hæc distinctio P. Suarez: Displacet tamen Arriag. d. sp. 11. nu. 12. Oviedo controv. 3. punct. 10.

13 Dico, potest actio unice fieri ex motivo vitandi metum, quin sit secundum quid involuntaria. Prob. Potest actio alias grata, & nulla ratione displicens unice fieri ex motivo vitandi metum: sed hæc non esse secundum quid involuntaria: ergo. Prob. mai. Potest quis comedere sufficienter ad sustentandam vitam unicè ex motivo vitandi pœnas inferni: Potest quis comedere cibos alias gratos

unicè ex motivo vitādi mortē in minētē, nisi comedat. Potest quis ponere locutio-
nē, aspectū, obsequia alias grata, unicè ex
motivo nō perdendi amicitiā, seu vitandi
ingratitudinem, & inimicitiā alterius: ergo
potest actio alias grata, & nullo modo
displicens unicè fieri ex motivo vitandi
metum: & consequenter non est necessa-
rium, quod a ctio partim fiat ex honestate
actionis, & partim ex metu inferni, ut de-
finat esse secundum quid involuntaria; ut
volunt Thomistæ citati. Confirmabit ali-
quis: Observatio legis ex metu inferni
non est mala, neque vitiosa, ut constat ex
Tridentino sess. 6. can. 8. & sess. 14. can.
4. Sed si esset secundum quid involunta-
ria, esset mala, & vitiosa: quia involveret
displicentiam, quæ esset vitiosa: ergo ob-
servatio legis ex metu inferni non est se-
cundum quid involuntaria. Ex quibus
patet contra Gregor. Martin. Carrafa, &
Cornejo apud Ribaden: num. 25. falsum
esse, intervenire peccatum, dum unicè
observatur lex ex metu inferni. Quia nul-
lum datur peccatum in eo, quod eligatus
medium ex uno motivo honesto, & non
ex alio. Sed dum observatur lex unicè ex
metu inferni, elititur observatio ex uno
motivo honesto, & non ex alio: ergo nul-
lum datur peccatum.

Sed

14 Sed ut hæc magis pateant; ali-
quæ Thomistæ dicunt, idèo dari aliquod
peccatum: quia actionem fieri unicè ex
metu importat dispositionem, & promp-
titudinem animi, ut non fierent, nisi da-
retur metus, quæ promptitudo animi est
peccatum. Verum principium est falsum:
quia ut observat Suarez num. 4. rectè stat,
motivum unicum observandi legem esse
vitare infernum; & quod si non propo-
neretur hoc motivum, observaretur lex
ex alio motivo: ergo observari legem ex
metu inferni non importat illam verita-
tem conditionalem. Sed deus, esse ve-
ram illam conditionalem. Ex hoc præci-
sè non sequitur, quod hic, & nunc detur
peccatum; sed solum quod tunc daretur:
sicut ex eo, quod leviter tentatus resistat,
& simul sit verum, quod non resisteret, si
esset graviter tentatus non sequitur, quod
nunc peccet, quando resistit; sed quod
peccaret, dum non resisteret: alias quo-
ties resistimus peccaremus: quia simul est
vera conditionalis, si daretur urgentior,
vel urgentior, vel urgentior, non resis-
temus.

15 Alij dicunt, ut actus procedens
ex metu sit secundum quid involuntarius,
requiritur actus subjectivè absolutus, &
obie-

obiectivè conditionatus absolutè inefficax, *Si non daretur occasio metus, nolle hinc actionem.* Ita Gonet supra Tho Sanchez lib. 4. de Matrim. requirit ciu[m]modi actum non expressum; sed præsumptum. In primis assertum Gonet est falsum: quia iuxta ipsum observatio legis unicè ex metu inferni est involuntaria secundum quid: & consequenter tunc datur illa nolitio observationis subiectivè absoluta, & obiectivè conditionata, quæ est peccaminosa. Sed iuxta Tridentinum supra observatio ex metu inferni est bona, & aliena à peccato: ergo ut sit secundum quid involuntaria, non requiritur affectus ille conditionatus. Confirm Illa nolitio subiectivè absoluta, & obiectivè conditionata, quæ est absolutè inefficax, est conditionatè efficax; ut videntur supponere: quia in ea fundatur hæc veritas iuxta illos. *Si non daretur metus inferni, non servarem legem.* Sed hic affectus est peccatum lethale: quia est graviter contemptivus Maiestatis Dei, eius bonitatis, & beneficentia: ergo non potest dari dolor peccatorum unicè ex metu inferni sine peccato lethali: ergo dolor unicè ex metu inferni non potest esse ultima dispositiō ad gratiam in Sacramentum Pœnitentiā.

tentia, quod est contra Tridentinum supra. 2. Actio potest esse voluntaria secundum quid, ratione molestia, vel displicentia necessaria, aut tristitia, qualis forte fuit in Christo: Sed tunc non datur iste actus subiectivè absolutus, & obiectivè conditionatus: ergo. 3. Ut actus sit involuntarius, sufficit quædam violentia. Sed metus est quædam violentia iuxta principia Adversiorum: quia frequenter dicitur pati violentiam, cui incutitur metus ad aliquem contractum: ergo non requiritur ille actus subiectivè absolutus, & obiectivè conditionatus. Etiam est falsum dari actum illum conditionatum præsumptum, quoties actio fit ex metu, vt patet num. 8. & 9. an verò detur, quoties quæ fiunt ex metu, sint secundum quid involuntaria, vt vult Tho. Sanchez parum contendam.

SECTIO III.

An concupiscentia augeat voluntarium, & causet involuntarium secundum quid?

16 **S**uppono i Concupiscentiam plerunque augere voluntariū, secundum quod proce-

cedere ab int̄rinsēco cum cognitione dicit: maiorem intensionem, & conatum: quia plerumque sunt majori intensione, & conatu ea, quae sunt ex concupiscentia, quā, quae sine concupiscentia sunt. Sumitur concupiscentia, ab Authoribus pro omnī passionē, vel metu appetitus sensitivi distincto à metu inclinante ad opus, ut delectabile, vel utile: sic inclinatur in vindictam; avaritia in lucra, & quae ut præcipuum analogatum assemp̄t nomen concupiscentia, luxuria in actiones turpes. *Sup.* Concupiscentiam tāpē causare involuntarium negativē; seu non voluntarium; quatenus voluntarium dicit procedere ab intrinseco cum cognitione: quia concupiscentia, præterim magna, perturbare solet intellectum, ne cognoscat circumstantias, pericula, & effectus actionis. Difficultas est: an concupiscentia caueat involuntarium secundum quid possitivum; seu an ea, quae sunt ex concupiscentia, sint positivē secundum quid involuntaria? Ratio dubitandi sumitur ex D. Thom. h̄c quæst. 6 art. 7 ad 1. Timor est de malo; concupiscentia vero respicit bonum: malum autem secundum se contrariatur voluntati: sed bonum est voluntati consonum. vnde magis se habet timor ad causandum involunta-

rium,

rium, quām concupiscentia; & præcipue ex eo quod ibi dicit D. Tho. ad 2. Qnod per metum agitur, quodammodo est involuntarium; sed quod per concupiscentiam agitur nullo modo.

17 Multi sunt Authores in assignanda hac diversitate. Cornejo disp. 4. dub. 1. dicit, idēo metum præ concupiscentia causare involuntarium: quia per concupiscentiam ita excitatur voluntas ad amandum obiectum, ut non permittat, quod in obiecto appateat aliqua ratio mali, & molesti, ratione cuius potest in voluntate esse aliquis actus nolitionis inefficacis. Vazquez disp. 28. cap. 4. Carmelitani 1. 2. quæst. 6. art. 7. quia obiectum, in quod tendit concupiscentia præponitur ita delectabile, ut ea delectabilitas non admittat secum displicientiam circa illud, ita, ut si detur aliqua displicētia non sit in instanti operationis; sed vel prius, vel posterius. Hoc si suuat D. Tho. ibi ad 2. Suar disp. 3. leq. 4. Lorca in art. 7 Oviedo controv. 3. Reddunt rationem dilectionis insinuatam à D. Tho. icilicet, quod voluntas non fertur involuntarie in id, in quod fertur delectabiliter; at vero quae sunt ex affectu obiecti molesti, & insipidi, & consequenter ex affectu tristian-

ciante, per se, afferunt, fieri molestia, erit
stitia, & disPLICITIA. Addunt fieri ex me-
tu, est eligi tanquam minus malum ad
evitandum maius: & consequenter, quod
fit ex metu, est electio obiecti mali ex se
disPLICITIS, & causantis involuntariorum
quod vero fit ex complacentia respi-
ciente bonum, non fert secum, quod sit
electio mali cruciantis; sed potius boni
allicientis: & idem non causat involun-
tarium. Gregorius Martinez hic du-
bio 1. Curiel dub. 2. dicunt, alia fie-
ri ex concupiscentia, ut medium ad
finem concupitum, & in his saepè datut
involuntarium: alia sunt ex concupis-
centia tanquam in obiectum primarium, &
finem concupitum, & istud bonum factum
ex concupiscentia, multam admittit mix-
turam involuntarij. Lugo, & Esparza 1.
2. disp. 4. dicunt, diversitatem esse, quia
qua sunt ex metu, sunt ex affectu cau-
sante dolorem, qualis est projectio mer-
cium: qua sunt ex concupiscentia, non
sunt ex affectu causante dolorem; sed de-
lectabilitatem: idem operari ex metu est
molestem; secus operari ex concupis-
centia.

18 Ex quibus 1. sententia dicit, qua-
sunt ex concupiscentia nullo modo esse
in-

involuntaria secundum quid. Ita Vazquez
disp. 28. cap. 4. Amicus disp. 3. sect. 5. n.
140. Cornejo disp. 4. dub. 1. Carmelitani
hic. Secunda dicit, concupiscentiam cau-
sare involuntarium secundum quid. Ita
Arriaga disp. 11. Aversa 1. 2. quæst. 6.
sect. 4. Palqualig. & Rainaud. Tertia sen-
tentia dicit concupiscentiam causare ele-
ctionem secundum quid involuntarium
non vero consequtionem. Quarta sententia
dicit, concupiscentiam non causare per se
regulariter involuntarium; secus per ac-
cidens. Ita Suarez disp. 3. sect. 4. Prepo-
sus hic. Tannerus disp. 2. de actibus hu-
manis. Granadus controv. 2. de actibus
tract. 2. disp. 9. Lorea hic Ribad. disp. 8.
cap. 4. Gonet disp. 1. art. 6. Aranda disp.
8. num. 476. Prima pars huius sententie
videtur clara: quia non causat per se in-
voluntarium illa passio, vel affectus, quæ
suaviter, & delectabiliter tendit in obie-
ctum placens: Sed concupiscentia suavi-
ter, & delectabiliter tendit in obiectum
placens: ergo. Probatur min. concupis-
centia suaviter, & delectabiliter tendit in
bonum ut tale: sed bonum ut tale est ob-
iectum placens voluntati: ergo. Secunda
pars etiam suadetur. Quia saepè concu-
piscentia coniungitur cum divina inspi-
ra-

ratione, & cognitione proponente malum culpæ, & cum desiderio inefficaci virtutis; & cum timore etiam mali temporalis forte eventuri. Sed tunc causat involuntarium secundum quid: ergo per accidens causat Involuntarium secundum quid. Ideoque frequentius sunt involuntaria secundum quid, quæ fiunt ex metu, quam quæ fiunt ex concupiscentia: & hoc solum voluit D. Thom.

19 Ex his inferes: Peccatum ex concupiscentia minuere peccatum. Nisi forte concupiscentia ipsa sit libera: quia tunc peccatum, licet, in se non sit tam liberum, & imputabile, quam si non esset concupiscentia: est tamen imputabile in se, & in causa, & sic erit & quemadmodum malum, ac si non oriretur ex concupiscentia. Similiter faciliter relaxantur iuramenta, vel vota facta passione aliqua prædominante. 2. Hoc esse discriben inter concupiscentiam, & metum: quod plures contractus facti ex metu sunt invalidi, & nullus contractus factus ex concupiscentia, aut blanditijs, est nullus, nisi forte blanditia essent à persona, quæ si contemnatur, convertit blanditijs in odium, & iniuriam gravem; quia tunc blanditiæ gerunt vices metus.

Sic

Sic valet testamentū blanditijs factum in favorem uxoris. Tho. Sanchez, & Castro Palao infra. Similiter meretrix non tenetur restituere, si ultra stipendium debitū blanditijs plus extorqueat, etiam si fraude dicat, se perditè illum amare: quia neminem latet, hanc esse communem fraudem muliercularum. Ita Thom. Sanchez lib. 4. de Matrim. disp. 11. num. 2. Lugo de Inst. disp. 2. num. 149. Castro Palao tract. 2. disp. 1. punct. 5. Aranda disp. 9. n. 494. Addunt tamen, teveri restituere, si plus extorqueat, dicendo, se à nemine esse cognitam, vel non nisi temel à magnate; verum existimo, hanc etiam esse communem fraudem.

20 Similiter valeat contractus spe contracti: sic valet professio facta spe Prælatura consequenda. Ita Navarrus tomo 2. de Regularibus num. 67, & si institueris hæres, si Mariam duxeris, valet matrimonium. Thom. Sanchez lib. 1. de Matrim. disp. 33. num. 7. Castro Palao supra, quia non obligaris ad matrimonium poena amittendi lucrum: ad quod habes ius; sed spe præmij non debiti.

T

SEC.